

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կես տարվանը 6 րուբլ
 Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Փիֆիտում գրված են միմյանից խոստովանանքներ:

Օտարաբարաբար գրված են ուղղակի
 Трудное. Редакция „Мшак“.

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
 (Բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
 իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայ ուսանողութիւնը մայրաքաղաքներում:—
 Ներքին տեսչութիւնը: Նամակ նամակուց:
 Ներքին լուրեր:— Արտաքին տեսչութիւնը:
 Ցրտահար:— Վշակի հեռագիրներ:— Յայտարար-
 ութիւններ:— Բնաստիւրակ:— Քաղաքացի
 մի ձեռագիր յիշատակարանից:

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՅՐԱՒԱՂԱՔՆԵՐՈՒՄ

Հայ ուսանողութեան քանի մի սերունդներ գնում են Մոսկվա կամ Ս. Պետերբուրգ և նրանք միշտ վերադառնում են նոյն նեղ-հայեաց, անզարգացած, ինքնուրոյն մտածողութեանը անընդունակ, հասարակութեան մակերեւոյթի տակ մտաւորապէս և բարոյապէս ընկնող անձնավորութիւններ:

Ինչ է այդ անմխիթար երեւոյթի պատճառը: Մեր կարծիքով պատճառն այն է որ հայ ուսանողութիւնը անկարող է լինում մայրաքաղաքներում ազատապէս զարգանալու, որովհետեւ հենց որ մի նոր ուսանող զայն է, նա իսկոյն ենթարկվում է հիւնների ազդեցութեանը, իսկ հիւնների մէջ կայ մի այնպիսի խր-մոր, որ մտքը անհրաժեշտ է եղել այս կամ այն պաշտած քուրմի

աշխատութեամբ: Իւրաքանչիւր մայրաքաղաքի հայ հասարակութեան մէջ կայ մի որ և է հայ քուրմ, որ բռնաւորապէս բարձրում է իրան շրջապատող ուսանողների վրա իր նեղ, սահմանափակ, հնացած, փտած, եզուր-տական, անազնիւ հայացքները, չէ թոյլ տալիս որ երիտասարդ ուսանողը անհատապէս զարգանայ, այլ մտածի, ինչպէս ինքն է մտածում, նայի աշխարհի վերա ոչ թէ իր սեփական աչքերով, այլ ուրիշ աչքերով, չը զարգանայ սեփական փորձով, այլ ընդունի պատրաստ, աւանդական գաղափարները, արդէն կազմված հայեացքները, չը կանգնի իր սեփական ոտների վրա, այլ փոքրիկ մանուկի պէս ամենձեռով կապված ման գայ....

Քուրմը, ուսանողների նեղ-հայեաց առաջնորդը լինում է կամ հին ուսանողներից, կամ մայրաքաղաքում ծառայող է այնտեղ միշտ ապրող հայ պաշտօնեաներից: Հենց որ ուսանողը գալիս է, նա պարտաւորութիւն է համարում ներկայանալ այդ տեսակ քուրմին,— և ահա նա իսկոյն ընկնում է նրա ազդեցութեան տակ.... Առաջին տե-

ստութենից արդէն սկսվում է գեղեցիկ դասատուութիւնը. բամբասանք, թերահաստութիւն դէպի ընկերները, ատելութիւն դէպի այլակրօն արիւնակիցները, փտած, հնացած, աւանդական գաղափարների անպայման պաշտելը, նիւթական, դրամական ոյժին շողջորթելը, կեղծաւորութիւնը,— ահա այն դպրոցը, որի մէջ կրթվում է ուսանողը աւել շատ, քան թէ համարաբարնի, ուսանողութեան շրջանի և մայրաքաղաքի հասարակութեան մէջ:

Դիցուք քուրմը ատում է այս կամ այն ուղղութիւնը, ասենք ատում է Մշակ լրագրի ուղղութիւնը,— և երիտասարդ ուսանողի բարոյական պարտաւորութիւնը, նրա գոյութեան անհրաժեշտ պայման է դառնում քուրմի ներկայութեամբ ամեն օր ծաղրել Մշակը, դորանով զուարճացնել նրան, ամեն յարմար դէպքում յարձակվել ատելի ուղղութեան դէմ, ծիծաղել նրա վրա կրկնելով «երեւի սա էլ Մշակն» է կարգացել և այլն....

Քուրմը ուրախանում, խնդում է, նրա սրտին «եղ է քսվում», ուսանողը հաճելի է նրան ծաղ-

րելով իրան ատելի կուսակցութիւնը:

Մենք մի ժամանակ մեր սեփական ականջներով լսած ենք հետեւեալ բարոյական դասատուութիւնը, որ տրվում էր քուրմի բերանից երիտասարդ ուսանողին. «Երբ որ մէկին կամենում էք մնաս հասցնել, պէտք է նրա հետ բարեկամանաք, նրա սիրտը մտնէք, աշխատէք նրա սրտակից բարեկամ դառնալ և այսպիսով նրան փոս փորէք:» Աստիճաբար ուսանողը սկզբից զայրանում է և ակամայ բացականչում. «Բայց դա անազնութիւն է, պարոն:» — «Այո, անազնութիւն է, պատասխան է տալիս քուրմը, բայց աշխարհիս բանը այսպէս է:»

Ուսանողը փոքր առ փոքր ենթարկվում է այդ անազնիւ ուղղութեանը:

Քուրմը շատ անգամ ինքն հարուստ մարդ չէ, բայց մի որ և է կրէսուսի մտերիմն է, նրա առաջնորդն է, նրա խորհրդատու է, նրա աջ ձեռքն է: Այս գրաւում է աղքատ ուսանողին, խոստանալով նրան նիւթական օգնութիւն ուրիշի քսակից, հարուստ վաշխառուի կողմից, այս-

ԲՈՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ՍՈՒՐՈՒՄ

Եկի մեր զայրեմիքի ձեռքը: Սիրում էի այն ժողովուրդը կենցաղը. այժմ աւելի բարդ է ինձ իւր յիշատակը. որովհետեւ այժմ մանուկ օրուան տեսածը մտածելով ու քննելով ըմբռնում եմ թէ այդ կենցաղն էլ մի աւելի հնադրոյն և աւելի արիւն-կան կենցաղի արժան յիշատակութիւնն է կրած եւ-րեւ: Այո, իւր դաշտը, իւր աշնան սերմը, ուստի և դալ դարձան յոյսը, բարեբար ձիւնը աւանդ տա-լով որ տածէ ու խնամէ և պաշտպանէ ցորտ Հիւ-սիսի սխալութիւններէն, Հայ գիւղացին կողքին ընկած՝ յոյս ձիւնը ամեն հանգստանում է: Այդ պարագայ-թեան երկրին ու անդրբարձու ժամերում, երբ ոտը գոմուկ, անասնոց խաղաղապէս դադարի մէջ թեք ընկած իւր թաղիներու վրա՝ ձեռքը ծնօտին մատնում է մի կարեւորական վերացութեան մէջ մեր դաշտի դիւցազնը, նոր յիշատակներ կամենց կամաց գրեւորներ վեր են առնում իրենց աչքե-րէն, զգենում են իրենց գրաւի կերպարանները և իրենց բարը. հեռաքիներով պահուցուած կրտսե և նորա սքեռին այստեղ գարուն ու աստուղտով յիշացած կանգնել է կարմիր ձիւն ու սանձի ա-նգին երկաթէն է ծամուտում, կարծես փոշի է ուղում, այնտեղ սպիտակ կամ սրտակն է կանգ-նած ողորկ ու գեղեցիկ անդամներով, մեծ մեծ աչ-քերէն կրակ է թափում, ու թաւամաղ բաշը թափ տալիս՝ դիտուն անցուցուած շրտակը շրտակ է անում միւս տեղ Սեք չնքն արեւունուշտ, քիթը ձիւնաւանդ ուր անսն յոյգ հնքն է վառուած՝ կաս-կարմիր կրակով, անհամբեր ոտով գետինն է դո-վում: Կողը վերցնում է գիւղացին, շիւ կամ նրա-տում է, արեւն է նայում, որնոր պատի վրա նո-րան ժամի տասը կամ տասնըմէկն է ցոյց տալիս:

— Տղայ,— կանչում է,— ձին թաւքէ, փոկերը պիտո պոչն քաշես. հանգստան, լաւ խնցար:— Ինքը մտնում է տուն, կոկիկ չազնում ու ավրանում է շարի կամ քոյն օգնութեամբ. բուխարի փափա-խը, կամ հասարակ գառնեմին ձեռովը թափ է տալիս, ծայրը ներս դարձում այս կամ այն ձեռով, փոքր ինչ աղու ականջի վրա թեք դրւնէն է դնում, քիթը սրբում, պիտեյն ուղրում և մի քառորդ ժամ շնչած կտրիճը ձիւն վրա է, մակնն ու ձո-կանը ձեռքում: Գարին կերած ու մութ անկիւնէն լայն երած երկարը զգում է թէ չէ իւր վերելա-կի ոտը սասպատանող զննել էլ չէ սպասում, թըռ-չում է. խաղում է փռալով և փռնելով, ու սան-ձը կոծելով: Փրկել երբում, դաշտի վրա, երկու բանակ եղած կանգնած են թուով քսան և աւելի ձիւնը. իրարից մի նեղակից հեռու կը լինին: Բարձր գոմերու ու տներու տանիքներու վրա խռնուած են մարդիկ, արք ու կանաչք, ազազ տղէք ու աղջիկ մօտիկ գտնուող խոտի դիզմու-վրա անգամ շարքառ աղէք բազմած են շանդի-ստտե: Կատարուող ջրիին է, կարծես մեր պայտերու մակնախաղը: Ազազ աղջիկներ և նոր շարունակ սիրաբը դող է ելնում, եթէ մրցող-ներու մէջ է իրենց սրտի սիրելին. մրցողը ուղքն ու միտքն էլ սոցա վրա է. իրեն է կանչում բոլոր ճարպիկութիւնն ու արթնութիւնը. իւր համար աշ-խարհի հաւասար է իւր գողոր սիրողի գաղտնի դրուատը: Գտնում է մէկ խմբէն մի ձիւնար՝ թե-թե խմբով իւր անդուլարը և ձիւնը պատտու-լով. նոր Փեռուղի, որ փորձում է ծնկազար ձիւն տիէն փոշի հանել, ինչպէս նա տղմուտ արտէն էր շանում, ուր դիտումը մի քանի օր ջուր էր կապել տուել, և արդար և եթէ մօտենայիք ու ձիւն ամբակներէն օդի մէջ նետուած կտորները կտորի մէկ երեսը հողով բռնուած է: Այնքան մո-տենում էր շանդիպակաց խմբին՝ որ մակնն ար-ձակելով հասցնել կարողանայ ուղած մարդուն.

նետելը, ձախու ձեռքէն ձօկանն ալու մէջ առ-նելը. ձիւնը դուրսը և բաշի վրա կորանալը, հը բաշը, մի ղոյգ սասպատանող հրեղէն կեն-դանու կողերուն հացցնելը և ձիւն փոթորիկ մէջ խառնուելը մի գործ է. ետեւն շնթի արագու-թեամբ պրծել գալիս է հակառակորդը՝ ձիւններու մէջ սղմելով հոժկու ձիւն, որ սրբան իւր վրա ա-մուր գամուած է լինում իւր տէրը ինքն այնքան աւելի ուժ ու թեւ է աւանում. մակնալը, մէջտե-ղէն բռնած, դիտու վեր խաղցնում է օդի մէջ կտրիճ ձիւնը, հայ հոյ գոռալով. երբ բաւական մօտենում է աղջիկն փախչողին, նետի նման սու-րացնում է իւր ձեռքէն դէքը ոտիկի լերդի մէջ տեղը նրան առած. սա, որ աքը միշտ դէպի ե-տե ունի դարձուցած և ալը օդի մէջ պատրաստ կամ ձօկանով շրջեցնում է շարուածը իւր դէմ գրած նպատակէն, կամ արովը կամ երբեմն իսկ, եթէ շատ աղողակ է, ձօկանի կեռովը բռնում է այն օդաչու դէքը, կամ ձիւն փորի տակ մտնելով թողնում է որ անասունի գլու-վերէն վզալով անցնի, կամ վերջապէս եթէ իւր ձիւն թռչուն է ու թշնամուրը հասնել կարող չէ նորան, զուր կը նետէ ակոյտանը շատ անգամ իւր երկաթածարը գաւազանը օդի մէջ, կամ շատ շատ ձիւն գաւակին կը հասնի, կամ կիջնի ու ձիւն մէջ կը ցցուի խայտառակուած: Իսկ եթէ այդ հարկներէն ոչ մէկը չաղի աղջիկին, այն ժամանակ ահագին գմբղով կընդունի գաւազա-նի բռն ծարը իւր պատեկին. կարող է երբեմն պատահիլ որ աչքերը մթնանն, շունչը հանգու-տուի ու սասպատանգներ թողած՝ փռուի ձիւն վրա. Տէր մի արասցէ եթէ յանկարծակի ակնաճկութիւն դիպնի փախը, սե մութը յաւիտան կը պատէ նորան. Բայց արդար ու խաղաղապէս գիւղացին զոյղ է, պրկպիկ դառնութեամբ չի աւարտիլ իւր ուրախակց չանդէքը. թիւրէն մէկ հազիւ թէ իւր ուրախակց պատասխար: Վերջապէս երբ հարածող արձակում պրծնում է իւր մակննը

հարածակի ետեւն, այս անգամ սորա խմբէն մէկ ուրիշը ընկնում է նորա ետեւ և այդպէս շարու-նակ միշտ նորը հնի տեղ անցնելուն շրջան է ա-նում խաղը մի քանի անգամ. երբեմն ձեռք ձեռ-քի են գալիս երկու ձիւնար՝ զանազան մրցու-թեամբ աշխատելով իրար ձեռքէ մակննը խը կամ իրար վեր բերել ձիւնը. հոսով աւարտուած է, երբ ձիւնը փրփուրի մէջ լողում են, սանձերն արիւնտ, և փորեքն հիւքով զարկուում: Փայտում են ամենն իրենց տունը. կտրիճներու ետեւն դա-կիս են մածուն ծախողները, այսինքն այն ձի ու ձիւնարները որոնք հաւասարապէս տուկան են, և արշալի ժամանակ այնպէս են գնում, որ կարծե-նաս թէ գաւակներում փարեքով մածուն ունեն և վախենում են չը լինի ամանները կտորուի և հիւթը թափի. սոքա շատ են ուրախացնում ժո-ղովրդին, ծիծաղ պատճառելով:

Վերկար կը լինի նկարագրելով ժողովրդի ձեռն-նային պարսպ ժամերու մարտական ու մարզական բազմատեսակ խաղերը շանդէս բերելը: Հրաշալի փորձեր են լինում ուժի, երազավազութեան, ա-րազաշարժութեան, մարմնի ամենայն կերպ ձկու-ն ներում մարդուում է մանկութիւնը, պատանե-թիւնը, երիտասարդութիւնը, մի խօսքով խելաւ արիւնը: Նստած արիւնը, նա որ արդէն քառաս-նին մօտ է, յիսունէն վեր է, նա մարտադիր է, շանդիստան է. դուն ուրեք մտնում է մրցարանը, և երբ մտնում է մրցանքն աւելի կարեւորութիւն է ստանում: Այ, այդ փորձերէն մէկի յիշատակը չեմ մոռանում ամենին. խաղն էր թուրայ թուրան երկու փաթ պիտը ուղրուած կեռ, այնպէս որ մէկ ծայրէն բռնած ժամանակ միւս ծայրը օդի մէջ համարեա շիտակ կարող է մնալ, ինչպէս թէ փայտ լինի. խաղացողները դարձեալ երկու խումբ են բաժանուած՝ դէմ դէմ: Այժմ աւելի չէ՝ գոնէ քառասունին մօտիկ մի մարդ կը լինի ակոյտանի

պիտոյ աննկատելի կերպով բա-
րոյապէս կապում է նրան, պայ-
ման է դնում նրան կուրորէն
կերպով ճեռելի իր ուղղութեանը
և այդ ճեռանդութեան փոխա-
րէն նիւթական օգնութիւն սը-
տանալ, զնալ կատարելագործ-
վել արտասահմանում, և այլն...

Բայց վայ ան ուսանողին, որ
մի ժամանակ խնամակալութեան
տակ է եղել, իսկ յետոյ յան-
կարծ ազատվել է այդ ճեռող,
բխող, անբարոյականացնող
խնամակալութիւնից, — նրան կը
հալածի քուրմը ամեն տեսակ
ներելի և աններելի միջոցներով,
անանուն, յիշոցներով լի նա-
մակներ կուղարկվեն նրան քա-
ղաքային փոստով, մասնութիւն-
ներ կը լինեն ուսանողի վրա իր
պրօֆէսորներին, որ երիտասար-
դը փոստագաւոր մարդ է, մատ-
նութիւններ կը լինեն կառավա-
րութեանը, և այլն... Եւ այն ա-
պատմաբ ճամարված, խնամա-
կալութիւնից դուրս եկած ու-
սանողին քուրմը այլ ևս հան-
գիստ չի թողնի. մայր, հայր,
ընտանիք, անձնական կեանք,
ամեն բան առարկայ կը դառ-
նայ նրա բամբասող, ամեն բան
արատաւորող լեզուի: Եւ զբոլոր
մէնք ինքներս փորձով տեսներ:
Հասակ առած ուսանողնե-
րը այնպիսի խնամակալութեան
տակ են դանկում, որ իրաւունք
ունեն կարողալ հայերէն կամ
ռուսերէն լեզուով միայն այն
գիրքը, լրագիրը, կամ ամսագի-
րը, որ նրանց թոյլ է տալիս
իրանց քուրմը: Մի լրագիր, որի
ուղղութեան դէմ է քուրմը,

թէ և ինքն միշտ կարողում է, գրված
էլ չը լինելով, — նա խստիւ արգե-
լում է և ուսանողին կարգալ:
Հա ինչ գրութեան մէջ է
գտնվում մայրաքաղաքների հայ
ուսանողութեան մեծ մասը: Եւ
յետոյ ինչ զարմանալու բան կայ
որ ուսանողը վերադառնում է իր
հայրենիքը նոյն անզարգացած,
նոյն նեղհայեաց, նոյն անզոր,
նոյն թշնամի ամեն նորութեան,
ամեն առաջադիմութեան, նոյն
անազնիւ, նոյն միջնադարեան
գաղափարներով լի:
Կա հասարակական ասպարէզ
է մտնում, պահվում է, զաւակ-
ների հայր է լինում, — բայց իր
ամբողջ կեանքը մտնում է հին
խնամակալութեան ներգործու-
թեանը ենթարկված: Կեանքի
գծուար հանգամանքներում նա
չունի իր սեփական աշխարհայե-
ցողութիւն, իր սեփական հա-
մոզմունք, և այս կամ այն վրձ-
նողական քայլն անելու համար,
այդ հասակ առած, գրեթէ
աւեր մանուկը, տարէնք մի
քանի անգամ թիֆլիսից նա-
մակ է գրում Մօսկվա կամ Պե-
տերբուրգ, նայելով թէ որտեղ
է իր քուրմը, որպէս զի խոր-
հուրդ հարցնի նրանից թէ ինչ
պէս վարվի կեանքի այս կամ
այն հանգամանքում, և ստացած
խորհուրդին համեմատ գործի...

Հա ինչ է մեր ինտելիգեն-
ցիայի մեծ մասը: Կա բազկա-
ցած չէ ինքնուրոյն, անկախ մը-
տածող, անհատապէս զարգա-
ցած անձերից, այլ մինչև իրանց
մահը մի որ և է մութ և խա-
ւար անձնաւորութեան խնամա-

կալութեան տակ մնացող կոյր,
ոչինչ ինքնուրոյնութիւն չունե-
ցող, ուրիշների, թութակի պէս
անգիր սերտած բառեր կրկնող
գործիչներից:
Դժբաղդութիւնն այն է, որ
ուսանողը վերադառնալով հայ-
րենիքը գտնում է և թիֆլիս-
ում և Նոզրկովկասի այլ մեծ
քաղաքներից մի քանիսնների մէջ
մի մի այդ տեսակ, բայց աւելի
մանր քուրմեր, որոնք մայրաքա-
ղաքների քուրմերի ազէնտներ են,
նոյն մութ, խաւար անձնաւորու-
թիւններ, նոյն գեանափոր, զգուելի
անասուններ, որոնց փտած գա-
ղափարներին լոյս աշխարհք վը-
նատում է:
Չարմանալին այն է որ այդ
մարդիկ իրանք, առհասարակ,
յիմար, տգէտ անձնաւորու-
թիւններ են, բայց գիտեն ազ-
գել երեսասարգութեան վրա
խորհրդաւոր, երկմտանի, անորոշ,
անհասկանալի բառերով: Կրա-
նից մի բան, մի խորհուրդ ևս
հարցնում, — նա հին յունական
փիֆի այի պէս մի առածով կը
պատասխանի քեզ, կամ կէս խօսք,
չը վերջացած պարբերութիւն
կարտասանի և խորհրդաւոր կեր-
պով կը լսի, հասկացնելով քեզ
որ հարկաւոր ժամանակ ինքն
կը խօսի այդ մասին, երբ բա-
ւական տեղեկութիւններ կը հա-
ւաքի, իսկ այժմ ժամանակ չէ...
Եւ այդպիսով մարդը միշտ են-
թարկված է մնում այդ խելօք
յիմարների հեղինակութեան դի-
թական ազդեցութեանը:
Եւ ժամ մեզ գրում են Մօսկ-
վայից և Պետերբուրգից որ հայ

ուսանողութեան մեծ մասը սկը-
սել է վերջապէս ազատվել այդ
տեսակ քուրմերի ազդեցութիւնից:
Նորհաւորում ենք ուսանողու-
թեանը որ վերջապէս փորը առ
փորը դուրս կը գայ յիմարների
անբարոյականացնող խնամակա-
լութիւնից: Եւ այսպիսով յոյս կա-
րող ենք ունենալ որ ուսանողների
ճեռելեալ սերունդը աւելի ինք-
նուրոյն կերպով զարգացած, ա-
ւելի բարոյական և ազնիւ կը
լինի:

ՆԱՄԱԿ ԵՎ ՄԱՍԻՈՒՅՑ

Հոյակապ 1-ին
Նամակաց հարորդած հայ-լուսաւորականների և
հայ-աւետարանականների միութեան վերաբերմամբ
նրանց բարոյական և կրօնական զարգացման և
առաջադիմութեան աստիճանի մասին տեղեկուն
թիւնները «Մշակի» 149 համարում առանձնի-
հատակութեամբ կարգաւիճար այստեղ: Յօդու-
ածադրի անպատ հայեացքը, անկողմնապաշ և ճշմար-
տասեր դիտողութիւնը ապաքէն արժանի է գովու-
թեան: Ցանկալի էր, որ ամեն մի թղթակից ու-
նենար այս գեղեցիկ յատկութիւնը և հանդէս
գուրս գար ժողովրդի կարօտութիւնները և նրա
ցաւերը այսպէս ճշտութեամբ և կարեկցաբար
նկարագրելու և ճշպարակաւ յանդիմանելու նրա
ներկայացուցիչներին և հոգեւոր գործիչներին անդոր-
ծունեութիւնը և վատ կողմերը, որպէս զի գեթ
սրանով հար լինէր զարթոյցնել այս խաւարում
քնածներին:

Նամակաց հայ-լուսաւորականները և հայ-աւե-
տարանականները սիրով են վարվում միմեանց հետ
և հաստատ գիտաւորութիւն ունեն ամեն ազգային
գործերում համեմատելի կերպով գործելու:

Նամակաց ժողովուրդը քնած չէ, նա գրում է
կարօտութիւն հոգեւոր կերակուրի, մտաւոր կըր-
թութեան և բարոյական զարգացման, բայց սոցա-
լից շատերը իրանց հոգեւոր զովիւնների մի բանի-
անի շնորհիւ չը գտնելով իրանց մարմնի եկեղե-
ցում այն, ինչ որ ցանկանում են, դժբաղդաբար

վրա յարձակուողը պատասխանը մօտ էր գը-
տնուում նրան, որին հասնելու էր թուրայի զարու-
ածը նա մարմնի մի ճապուկ շարժումով փա-
խուտա տուեց, և թուրայի ծայրը առաւ իմ գը-
խարկիս կաշիէ պահպանակին: որ ազդերուս վրա
էր. պահի զէս կարեց կաշին ու մի եռանկիւն
բայց արաւ պահպանակի վրա: Վայ, եթէ դիմելը
դիտոււ, մեռած էի. եթէ ազդիս ճիշտ մէկը չի
ունենալ: Սակայն նա այդ զարուածները ուր որ
դիմելին շատ անգամ մարմնին այնտեղ պայտը
պարար կազուտում է, որ արիւնը մէջը խեղ-
դուում է:

Բայց ինչու կազդերու այդ փոստը: Հարցու-
ցիլ խաւքը կարելով:

Որովհետեւ վտանգ է միայն կամ աւելի ճիշդ
ասելով ցան է այդ տեսակ խաղերուն դին տու-
ածը. ամէն ուղիով ևս կայուն խաղին, որ մի
բան կորցնում կամ վատտուում են, մի ցաւ
հորցնում կամ վատտուում են, մի ցաւ կամ
հեղուկութիւն դուրս ելանք, որ կիրքը զարթ-
նում ու գործում է: Փողով կազդացողները այդ բանը
լաւ են հասկանում: Մեր դիտողին բան զի կոր-
ցնում ցաւը կանցնի ու կը մտաւորուի իսկ մար-
մինը կը դիմել այնպէս ու չարքայ կը սովորի:
Չկրկնուի ինչ ու չարքայուի ինչ այն յեղեղով
կեանքի մէջ ամեն քայլ ակտիւ մեզ զարկաւոր կը
լինեն:

Չբողաւորաններն մէկն անեմ, որ անմեղ չեղ-
տութիւնը դիմում է խաղացողին, այն է ճանձ-
լիլ կաղը: Ճանձերէն մինչև տասնեակնց տա-
րեկան աղջիկներ իրենց ընկեր ու ընտանի տղոյ
հետ կազդում են այս կէտրից յետոյ կամ երեկոյ
այս ինչնեց տանք: Այդ դեպ ու դարձ մէջ մի ա-
նասնիկ զրապար կայ որ ճարտեսնում է պատանի
աղջկայ սիրտը. բարձրանալու, ինչնու և դարձեալ
բարձրանալու ժամանակ շարժման ու փէշերով

հանած քամու մէջ գեղեցիկ ծամերը ծաւալ ծա-
ւալ խաղում են, իրարեւր ծծած օդովը ուսուցիչ
լանջն երկէջ է անում իւր ձեռակար կրծկալի տակ
որ արձագանք դուռն է երկու մոզական աշխարհ-
ներու, այսինքն այն արագ շարժման մէկ յատու-
թեանը լցուած ու կարմրած են, աչքերուն մի
տեսակ դիմաւոր է եկել որով աղօտ է տես-
նում իւր շուրջը եղածները. երկու ձեռով ամուր
բռնել է չունենելու երկու կողմանէ. մէկ դրան է
հասնում մեծ ու բարձր տան առիթին, մէկ ոտ-
ները հանդիպակաց գերաններուն զարկում, ճիւ-
ղով ուղարկանալով: Մրդի վրա երկնցուցած զը-
րած հաստ ձողը կամ թաւը, որի վրայից այս ու
այն կողմէն կանխում ինչում է մինչև տան յա-
տակին մօտիկ երկայն չուանք, ինքն էլ երբեմն
շարժման թափն գրում է և ձողիցնը հանում: Ե-
տեւ կանցնած մի եռարիւն պատանի կամ մի այլ
աղջիկ հոգնում, հրում է, ճոճաւորին երբեմն եր-
բեմն: Փող են պատանու աչքերը. վարպետ ու
արթնուն է նաև աղջիկը, և չի թողնում որ սիրելի
աւտակի աչքերը որ և է բան կարողանան աւա-
րել իրանից: Երկուսի սրտի մէջն էլ մի բայ կայ,
մի իղձ. բայց երկուսն էլ անմեղ են ու սուրբ:
Բայց աղջկանը չեն երգել վրա դարած արդարեւ
գողի պէս ներքե նայում են ուրիշ աւաղակներ, ո-
րոնք համարակալութիւն չունեն տուն մտնելու մը-
ձաւոր կամ ընտանի չը լինելով. երբեմն դուրսնա-
ւոր շարժմանը շարժում են թաւը կամ վեր են
բարձրացնում և ապա վար են թողնում իւր տեղը
և սրտուում են ճոճաւորի վրայ նստող աղջկայ լի-
զին որ ճիւլ է հասնում համեստաբար, և երբեմն էլ
աչքերը վերցնելով չարքը խեղդէ ձեռքն ասում է
մի այնպիսի շեշտով որ վերջի հետ գտնվում է
և սպեղանին: Կրքայ այլ աւաղակներ են. ներքո
կողմ աստութեան, դոցա թուականի մէջ լու է
ընկել այդ լարուտն արիւն ունեցողները ծոեր
են սորա կամ սորա աղջկայ վրա, ասել է սիրա-
հարուց են, և արկածախնդիր, այս և այն տանքի

ուր խաղն է լինում երեկոյկար վերցնելով որո-
նում են գողտուկ իրենց սիրուհին, թէ կը տես-
նեն արդեօք. կամ, ինչպէս ասացի, սատանութիւն
են անում:

Եւս խաղերն դուրս նաև մի այլ դրամ. չեքի
իշխուակ դրամ է միայն: Նրբ ճրագները վառ-
վում են, կամ մեր ինչուով ճրագկաղը նա ամեն
մարդ գտնում է իւր ուղած օտն: Մէկի օտայում
անտնում է ք ժողովուած են լրջամիտ և ճանրա-
բարյ մարդիկ. նոցա խօսակցութեան միմեկն է
ըստ այնմ ժամանակի և իրենց շրջանի խեղդի-
ներն են քննվում ու դատվում, լսած կարևոր լու-
րերն են իրար հարորդում, և երբեմն իսկ աւ-
տուածաբանական խեղդիներ են մէջ քերվում,
նաև ուսումնական. դիցուք դու գիտուն ես հա-
մարում ու մէջները նստած ես, տարբեր առած
մի յարգելի մարդ հարցնում է քեզ. «Փոքրերն է
յարգարութիւն կիրթնու»: կամ մի ուրիշը թէ «Ո-
րոք է որ արեւ կայտակ է ու երկիրս է պող-
տուողը»: Թուակցութեանը ներկայ են և երբեմն
իսկ մասնակից ճասակներն առած անցած կա-
նայք, որոնց թէշիկը (րոքը) միշտ ձեռքերումն է
և մանում են. մթնումս անտես կանցնած ու լը-
տում են նաև երբեմն տանտիրոջ հարսնելն ու
աղջիկները. այնտեղ են նաև Չահլի տղէքը, տան
ու դրացի ձառանները, եթէ հետաքրքրութիւն ու-
նին և ուղում են մարդավարի խօսակցութեան ա-
կանջ դնել: Գնացէք մի այլ օտաւ այնտեղ կը
տեսնիք Չահլուհուհիներ, թեթև մարդիկ. սեզմ
լցուած են, ասում ու լսում, հրէհրում ու քրո-
քում են, խաղում են, իրար փախիլ ու հու-
խի փոշին են թափ տալիս, հեքեք են ասում,
նեն, օյն չանող ունին, դիմածածուկ մարդիկ դա-
նազան խաղարուեստներով ամենայն կերպ դը-
սանքով դուրսնայնում են օտաւորը. ով չի ու-
ղում ներս մտնել, կամ օտար լինելով չենքն վա-
րենում է որ ներս երթայ, նա օտի երկրք ու-

ղի բայ է արեւ ու ներս է նայում կամ ակնաշը-
ղէմ է դրել որ լսէ թէ ինչ են խօսում, բայց ներ-
սն մի ազդարարութիւն ստիպում է նորան եր-
կիր կայնել և հեռանալ: Իրքը, որ ծանր օտա-
ներու սեփականութիւնն է և երկուցի մի բաժնի
իրեն է գրաւում, այստեղ ևս մուտք ունի. միայն
պէտք է թեթև լինի, հեքեքանման, օրինակ չը-
նալից վերքը կամ Սրբոց վարքը, և որոնք սոցա
պէս են: Ես, որ արեւն ինչ գիրք ձեռքս ընկնել
կարող եմ և կարողացող համբաւ ունեմ, և
օտաներում կարողում էմ և ժողովուած ամենայն
լուսկեամբ և ուղարկութեամբ հնձ մտիկ էր ա-
նում, երբեմն էլ մի քանգազանութեամբ իւր ճիւ-
ցումը կամ խորումը յայտնում արբերն հրացնում,
սրբապարարները խորցնում էին խայտառակաւ
սատանները ծիծաղեցնում: Ուրեմն մեր ինքե-
ցան նիւթներն էին Սուրբ և հրաշք, Չար և անօ-
նակարարութիւն, Սատանայ և կործանումն: Շատ
անգամ մի Սեքսուստո մեզ լաց է բերել: մի Սը-
բայ Մարկոս դարմանը, և երբեմն մի իմար ա-
տանայ ծիծաղ. օրինակ ամենաշերմուսանը քաջա-
նան թիւ պատարագ է անում և սարկաւազն յան-
կարծ ծիծաղում. երբ յետոյ աւանդաւորում հա-
ցնում են պատճառ, սարկաւազն ասում է թէ
մի սատանայ սեղանի ետև նստած գրում էր
ժամաւորներու մեղքերը. երբ թուղթը լցուած
էլ տեղ չը կար դրելու, սատանան նորա մէկ
ծայրը սատաններու միւսը մատներու մէջ ա-
ռած քաղում էր. որ երկնայ, յանկար
թուղթը պատուաւ և վարկաւորուող գլուխը
լրբիկ դիպաւ պատնիս: Ողորդելն իւր սա-
տանայ տեղըը խաղը ու խայտառակ է լի-
նում: Մեր այդ կարգալով ծիծաղում էինք սո-
լորս քան, քան, բայց և հաւատում էինք: Զարն
անլի է թէ ինչպէս այն մեծ մարդիկը, որ մեր լի-
զուն վերածնան և մեր պատմութիւնը մոխրիկե-
րով և Թորենայցներով որ մեզ Հայկազան Բա-
նարանները տուին, Հայր Արքեպիսկոպոսութիւնը

*) Ճոճաւոր, ճոճանակ, կայմակ ճոճ, որ ծո-
կան երկխաղ են օտարում ճոճակով:

Չարքայն ծայր լուսաւորայի յոյսով խոյն

այսպէս լրջ է միջնցնում նալ ցաւա յնաւ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կենտրոնական Գրադատական Կոմիտեի հրատարակած շաբաթական թերթի մասին Վերստանիստ առաջ քաշանայ Տէր-Ստեփանեանցի աշխատասիրած ձևագրուէր քրիստոնէական ուղղափառ հաւատոյ Հայաստանեաց եկեղեցւոյ զասագրքի երկրորդ ապագրութիւնը հետեւեալ յաւելումներով. համար. 11. Յակոբ Նահապետի որդիքը. 12. Յովսէփը բանաւ. 13. Յովսէփի փառքը. 14. Յովսէփի եղբայրները գալիս են Եգիպտոս. 15. Յովսէփի եղբայրների երկրորդ զարուստը Եգիպտոս. 16. Քէ ինչպէս եղբայրները ճանաչեցին Յովսէփին. 17. Յակոբի Եգիպտոս տեղափոխուելը:

Այսօր փաստ թագաւորի ընտանիքի Գրիստոս, Այսօր կանգնեցաւ. և Եղիաճինն ի Հօրէ՛ շարականները դասաւորված են իրանց տեղերում պատմութեան խմատին համաձայն: Նկարագրութիւն ունալուայի հանգէսի ու թուարկութիւն ի պատիւ սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի սահմանուած տօներէ: Գինը ըստ առաջին 50 կոպէկ է:

Վերջապէս հարցմունքները, որոնք առաջին ապագրութեան մէջ գետնորած էին իւրաքանչիւր յօդուածի ներքոյ, այժմ ամփոփուեցան գրքերի վերջումը առանձնապէս:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ. և վաճառվում է նոյն գրավաճառանոցում շնոր դասագրքը թուարանութեան Գ. Վարձեւանի, գինն է 70 կոպէկ:

1.	Փողոլորական այբբենարան	5.
2.	Տէր-Ղևոնդեան Մայրենի լեզու ա. ա.	35.
3.	Մայրենի լեզու բ. ա.	40.
4.	Մայրենի լեզու գ. և դ. ա.	70.
5.	Աղայեանց ուսումն Մայրենի լեզուի	15.
6.	Ս. Մանրիկեան Նահապետական և Հայր. աշխատ.	60.
7.	Աղայեանց քնտանեկան աշխարհ ա. ա.	25.
8.	Իւրեցալանց աշխարհ	30.
9.	Ազգ. ու ընտան. աշխարհ ուսուցչաց ձեռնարկ	70.
10.	Տէր-Ղևոնդեան դասագրքը ա. յ. РУССКОЕ СЛОВО	45.
11.	Այլազան Գ. Ս. Նախարարութեան հ. լեզուի մ. ա.	40.
12.	Նորիչէ, պատմութիւն Վարդանանց	1.
13.	Նոյն հասարակ կազմի վրայ	20.
14.	Տէր-Սարգսեան հայերէն վայելչագրութեան օրինակ	20.
15.	Պալատական Քերականութիւն Մայրենի լեզուի	50.

Վերջինից գրքերի գնողները Վերստանիստ գրավաճառանոցից նշանաւոր զինջումն են ստանում:

Մի մոլորակից պարոն, Յովհաննէս Եւզրէան, որ ՈՒՍՈՒՅՁՈՒԹԵԱՆ ՎԱՅԱԿԱՆ օւնին Վեհափառ ԿԱՌՈՂԻԿՈՒԹՅՈՒՆ, ցանկանում է ՀԱՅՈՑ ԼԵՁՈՒԻ, ՊԱՍՏՈՒԹԵԱՆ և ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ երգեցողութեան ՈՒՍՈՒՅՁԻ պաշտօն ստանալ: Հասցէն. Քիշիլիի հայրաց կոնսիստորիա, հարցնել Յովհաննէս Նաղըձեանին:

5-8

ՎԱՐՁՈՎ է տրվում 6 ՍԵՆԵԱԿ ԽՈՂԱՆՈՒՆՈՎ, ՆԵՐՔԵՆԱՏՆՈՎ և այլ յարմարութիւններով: Մանաւանդ յարմար է ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ համար: Նորաշենոյայ փողոց, Խաակ ՓՈՒՂԻՆՈՎԻ տուն: Գին մասին կարելի է նոյն տեղը տեղեկանալ:

2-2

ԱՆԳՆԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ ստացվեցաւ ԵՐԱՅԱՆԻ ԵՒ ԿԱԿՈ ՅՐԱՑ

9-20

Մինչև առաջիկայ 1881 թիւ յունվար ամիսը ՇՈՒՇԻ քաղաքում կը տպագրվի և առանձին գրքով ըստ կը տեսնի ՐԱՅՅԻՒՆ «ԵՆԵՐԸ» անունով վրայասանութիւնը: Տպագրութիւնը կը լինի գեղեցիկ և մաքուր թղթի վրայ: Իւրաքանչիւր գրքի գինը կանխապէս բաժանորդը գրովորներ համար նշանակվում է 1 ռուբլի: Իսկ տպագրութիւնից յետոյ գնողները համար գինը կը բարձրանայ. Պ. պ. բաժանորդները թող բարեհաճեն իրանց վճարը ուղարկել այս հասցէով. Шуша. АВЕЛЬЮ ДАВИДОВИЧУ АПРЕСЯНЦУ. Въ конторѣ А-РУНЬЯНЦА.

Հրատարակիչ ԱՐԵՎ Գ. ԱՊՐԵՍԵԱՆՑ 1-10

ՎԱՐՁՈՎ տրվում է ՉՈՐՍ սենեակից բաղկացած մի բնակարան, խոհանոցով և ներքնտանով Օրբէլեանի փողոցի վրայ № 4, ներքին յարկում, Յակոբ Գանդուրովի տան:

ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ եռամսեայ պատկերազարդ հանգէս կը հրատարակուի ի 1881 թուականին չորս անգամ, այն է՝ Յունուարին, Ապրիլին, Յուլիսին և Հոկտեմբերին: Նորա իւրաքանչիւր տետրը կը պարունակէ իւր մէջ 3-4 քառաձաղթերով 12-16 պատկերներով, նոյն ձևով, ինչպէս հրատարակուեցաւ մինչև ցայսօր:

ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ պատկերազարդ հանգէսի նիւթը, ուղղութիւնը, տպագրութեան գեղեցկութիւնը և պատկերաց քնտրութիւնը կը մնան անփոփոխ ինչպէս էին մինչև ցայժմ: Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն, հանգերձ առաքմամբ, է 5 ռուբլի կանխիկ վճարելով: Ի մբազրու թեան հասցէն այս է. Москва, Меньшикова бауина, домъ Милованова, Ея Превосходительству Издавательному армянскаго журнала „Маякъ Арменіи“ Софійа Месеріанц.

Ռուսաստանի Հայր կարող են բաժանորդ գրուիլ բայ ի խմբագրութեան նաև ներկայ ամի պատուելի գործակալաց մօտ, ևս և ի Տիֆլիսի Կենտրոնական և Չ. Գրիգորեանցի գրավաճառանոցներում, և յերևան Պ. Արզար Գուլամիրանցի մօտ:

Եթէ «ՓԱՐՈՍ» 1880 ամի պատուելի բաժանորդը բարեհաճին նորոգել իւրանց բաժանորդագրութիւնը և առաջիկայ 1881 տարւոյ համար մեր հանգիսի հրատարակութիւնն ապահովուած կը լինի:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՍՈՓԻԱ ՄՍԵՐԵԱՆՑ 2-10

ՎԱԿԻԿՈՎ ԿԱՍԵԱՆ ՕՂԻԻ գործարարական թիֆլիսոս ԵԱՌԻՐ յայտնում է, որ 1880 թ. յուլիսի 15-ին սկսվեցին ծախվել ամենալաւ մաքրված ՕՂԻՆԵՐ հետեւեալ անուններով. ՍԵՂԱՆԻ, ԲԻՆՉԻ և ԲՈՒՄԵՐԻՆԻ: ՇԻՂԸ ամանով արժէ 45 կ., առանց ամանի 38 կ., կէս շիՂԸ 25 կ., առանց ամանի 20 կ., և ամեն այլ տեսակ օղինը առանձին ցուցակ ունեն: Մեծ քանակութեամբ առնողներին նշանաւոր զինջումն է անվում: Օղինը պատրաստված են ամենալաւ հացի ՍՊԻՏԻՅ շոգիի մաքրելու օգնութեամբ և իրան յատկութեամբ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ամենալաւ գործարանների մէջ պատրաստվածներէց վատ չեն: Պ. պ. գնողները ուշադրութիւնը դարձնում ենք առաջարկած նիւթի վրայ, որի արժանաւորութեան համար գործարար պատասխանատու է: Օղինը պահպանելու գնումում է Միլայեւեան կամարջի վրայ, Յնարաշայա հիւրանոցի տակ, Լիխաւիսկու տանը, Վորոնցովի արձանի գինացը: 8-8 (2 շաբ.)

ԲՃՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆՆԵՐԻ ԸՆԿՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՌԱՌՈՅԵԱՆ Գ.ՆՅ ՄԻՆՉԻ 1 ՃԱՄԸ

Նրկուշաբթի. Գալբօնսկի կանանց և մանկաբարձական հիւանդ. Լիսիցեվ և Գօրալեվէ ներքին հ., Քիւլարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրսկի վերերական և կաշու հ.:

Նրեքշաբթի. Միսկիվից խիրուրգիական հ., Միւրօշնի շէնկօ ներքին, կրծքային և երեխաների հ., Կրիգէր ներքին և երեխաների հ., Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ.:

Չորեքշաբթի Լիսիցեվ ներքին հ., Շտեմբօրսկի վերերական և կաշու հ., Աստուածատուրով կանանց հիւանդութիւնները:

Հինգշաբթի. Գալբօնսկի մանկաբարձական և կանանց հ., Միւրօշնի շէնկօ ներքին, կրծքային և երեխաների հ., Լիսիցեվ ներքին հ., Քիւլարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Միսկիվից խիրուրգիական հ., Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտեմբօրսկի և Աստուածատուրով ներքին և կաշու հ.:

Շաբաթ. Կրիգէր ներքին և երեխաների հ., Լիսիցեվ ներքին հ.:

Առաջնաբոյժ Օբրեխտ աղքատ հիւանդանոցին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է իր տանը ամենայն օր, ամենայն ժամանակ: Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9-11 ժամը բժշկանոցում ընունում են մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի զինվոր Լիսիցեվ:

ԲՃՇԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՕՊՏՐՈՒՄ ԵԱՌԻՐՈՎ ԻՉ շարունակում է ընդունել ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄԻՒՅԻՒՍՏԻԱԿԱՆ հիւանդներին ընդունել երկշաբթի օրերը առաւօտեան 11 ժամից մինչև 2 ժամը: Գօրովիսկի փողոց, Մուխրանսկու տուն: 3-6

Դուրս եկաւ մամուլի տակից «Մանկական ձայնագրեալ երգարան» խմբագրութեամբ Եգիպտական քահանայի Երզնկեանց: Հրատարակութեամբ Չ. Գրիգորեանցի: Ընդունուած է Նիւրիսեան դարանոցում և թեմական վերաստի բարեհաճութեամբ Տրիֆիլի բոլոր ուսումնարաններում: Վաճառվում է բացառապէս Չ. Գրիգորեանցի Վոլկանեան գրավաճառանոցում, գինն է 40 կ., գրամարմով առնողներին զինջումն կը լինի: 3-10

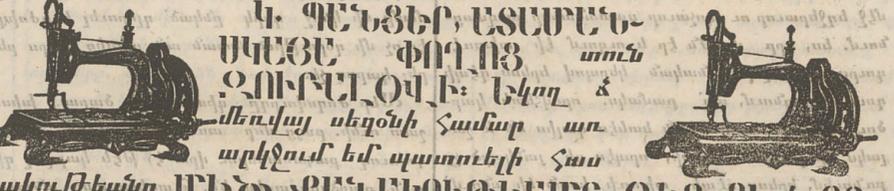
Յ. Կ ՉԱՄԻՆՍԿԻՆ ԳԵՂԱՍՏԻ ԿԻՑ ՄԻՒՅԻՒՍԿԱՅԱՍ ՓՈՂՈՑ Տ. ԿՕՏԻՆԻ Ամենայն օրը ԸՆԿՈՒՆԵԼՈՒՄ ԵՆ առաւօտեան 11 ժամից մինչև երեկոտեան 5 ժամը ներքին, երեսայական, ջլջլին, վերերական և կաշու հիւանդութիւններ ունեցող ՀԻՒԱՆՆԵՐԸ: 3-6

Ընդունում են ամեն տեսակ պատուէրներ ԿՕՆՏԵԿՏԵՐԻ, ՊԵՐՕԴԵՒ, ՍՈՒՍԻՒՐ քանազան տեսակի, մուրաբի, և ընտիր տեսակ ՅՐՈՒԿՏՈՎ ԿՕՆՏԵԿՏԻ, և ամեն տեսակ կանդիտերի ապրանքի շատ մատչելի գներով: Պատուէրները կը կատարվեն ամեն ճշտութեամբ, և խղճմտաբար, ցանկացողը կարող են դիմել ինձ շնորհալ հասցէով, Въ Тифлисте, МАРТИРОСУ АХА-ЗАРОВУ. НА СОЛОЛАЕСКОЙ УЛИЦѢ, МАГАЗИНѢ ВАРИШЬСКОЙ ПЕКАРНЯ. փոստայի կօթիկա պահանջողների ձանապարհածախը ինձ վրայ են աւելում:

Մ. Հանապարեանց 23-50

ԵՒՐՈՒ ԿԱՍՈՒՄՈՎ ԵՒ ԸՆԿՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՌՈՅԵԱՆ ՏՈՒՆԸ հրատարակում է 1-ին և 2-րդ կարգի փայ ունեցողներին շնորհ բերել զլիսաւոր գրասենեակը ընկերութեան իսկական փայլերը ստանալու համար ժամանակաւոր վկայականների տեղ: Գրասենեակը գրանվում է երեւանսկայա հրատարակի վրայ, Չանկու տանը բաց է ամենայն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև 2, իսկ տօներին առաւօտեան 9-11 ժամը: 1-3

Դուրս եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Կենտրոնական և Չ. Գրիգորեանցի գրավաճառանոցներում Ս. Մանրիկեանի հետեւեալ դասագրքերը. 1. Աղայեան Ընտանեկան աշխարհ և Այբբենարան (առաւօտայ ուսումնարան և ընթերցանութիւն) 25 կ. 2. Նոյնը ուսուցչի ներքին համար բացառութիւններով (հանգիստ) 75 կ. 3. Աղայեան Իւրեցալանական աշխարհ (բ. տարուայ ուսումնարան և ընթերցանութիւն) 30 կ. 4. Նահապետական և հայրենի աշխարհ (գ. տարուայ ուսումնարան և ընթերցանութիւն) 65 կ.

Կ. ՊԵՆՅԵՐ, ԵՏԱՄԵՆՍԿԱՅԱՍ ՓՈՂՈՑ տուն ԶՈՒՐԱՂՈՎԻ: Եկող և մեղայ սեզօնի համար առարկում են պատուելի հասարակութեանը ՄԵՆՉՐԵՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶԵՆԻՒԹԻ և ՈՏԻԿԻ կարի ՄԵՐԵՆԿԱՆԵՐ, երօպական առաջնակարգ ԳՈՐԾԱՐԸՆՆԵՐԻՅ, ամենանոր ՉԵԻԵՒԻ, չափազանց ԼՃԻՆ գներով, այսինքն Չեքի մեքենաներ 12-5 ռուբլ: Ուրբի 50-80 ռուբլ:

20-52